

ELISABETH WILKINSON

LEVENSSCHETS

Door haarzelf beschreven

Met toelichting van Rev. Harris

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2003

VOORREDE

In deze volgende bladen vindt u, waarde lezer! een getrouw verhaal van een beproefde discipelin des Heeren, wier proeftijd is gestreden en sinds bijna drie en een halve eeuw in de eeuwige rust is ingegaan. Een groot gedeelte van hetgeen u hier vinden zult, is een echt afschrift van hetgeen zij over zichzelf heeft aangetekend, dienende tot herinnering van hetgeen de Barmhartige om Jezus Christus verdiensten wille, aan haar ziel gedaan heeft, en tot vertroosting op den weg des eeuwigen levens. Mogen haar bevindingen bij u, die de Heere Jezus hebt gevonden, uw geloof versterken en acht leren geven op de wegen, welke de Heere met uw ziel houdt, tot bevestiging en fundering in geloof, hoop en liefde, en tot verheerlijking van den Heiligen Drie-enige God, hier en hiernamaals. Dat geve Zijne genade!

p. s.

Deze levensschets werd opgenomen als aanhangsel in het boek van W. Guthrie, *Eens Christens groot interest*, vertaald en vermeerderd door ds. Jac. Koelman.

Dit boek werd reeds vele malen herdrukt.

Elizabeth Wilkinson was van godzalige ouders, van een oud, welgeacht geslacht geboren; haar vader was Anthonius Gifford en haar moeder Elizabeth Cottle; en is door hen groot gebracht, gedurende haar jeugd.

Daarna leefde zij met een tante, een oude discipelin, ruim twintig jaar aaneen, bij welke zij veel gelegenheid had om wijsheid te verkrijgen, en vele voordelen tot haar eeuwig goed.

Maar, daar geen hulpmiddelen van opvoeding anders krachtadig konden zijn zonder Gods invloed, behaagde het de Heere, uit de rijkdom van Zijn genade, een bijzondere zegen te geven over al die middelen ten goede van haar ziel.

[....]

Om haar verder te beschrijven zal ik een verhaal geven, dat getrouw overgenomen is uit haar handschrift, over Gods genadige handeling met haar ziel. Namelijk:

Het behaagde de Heere, naar de rijkdom van Zijn genade, mij van een onwetende plaats, waar ik geboren was, af te halen en mij, nog zeer jong, in een godsdienstig huisgezin te brengen.

Toen ik twaalf jaar oud was, en las in de Oefening der Godzaligen over de zalige staat der vromen, en de ellendige toestand der goddelozen in hun dood tot in eeuwigheid, zo werkte de Heere van die tijd af een begeerte in mijn hart om in de wegen Gods te wandelen. Maar in die tijd handelde ik niet uit een goed beginsel; want ik beoogde toen daarin niet Gods eer, maar alleen mijn behoudenis, dat het mij eeuwig wel mocht gaan. Kort daarna, toen ik begonnen had mijn aangezicht naar Sion te richten, werd ik aangevallen van vele verzoeken en bekommerende gedachten, die mij ten alle tijde, en bijzonder als ik alleen was, zeer moeilijk waren; welker opmerkingen zulk een schrik op mijn geweten maakte, dat ik niet wist wat te doen. Het weinige dat ik had, hetzij van opvoeding, hetzij van het licht der natuur, veroorzaakte in mij een gedurige strijd tegen de gedachten van atheïsme, die mij schrikkelijk waren. Ik was van gevoelen, dat het een vreselijke zonde was, zulke gedachten te koesteren, maar ik wenste in het binnenste van mijn ziel, daarvan bevrijd te zijn, en had gedurige redetwisten in mij, tegen dezelve; en was een tijd lang ontsteld en kon niemand mijn staat bekend maken. Ik meende niet dat het met iemand anders was dan met mij. In deze benauwdheid, niet wetende waarheen mij te keren, breidde God Zijn ontfermingen naar mij uit, door mij te leiden de Institutiën van Calvijn te lezen en bijzonder dat deel, dat van de schepping handelt; waarop de Heere mij zo veel voldoening aan mijn ziel gaf, aangaande mijn behoefte, dat ik van die tijd af niet meer zó geweldig besprongen ben.

Zo snel was ik van die moeite niet ontslagen of daar kwamen weer nieuwe moeilijkheden, want de gedachte van atheïsme liet zulk een schrik op mijn ziel achter, dat ik vreesde de zonde tegen de Heilige Geest gedaan te hebben, en zo scheen mijn staat niet alleen nu, maar ook voor eeuwig zeer rampzalig. Alle andere zonden, hoe groot ook, wist ik, dat op bekering vergeeflijk waren; maar deze zonde, onder welke vrees ik lag, wist ik uit Gods woord, dat nooit zou

vergeven worden; hetwelk zulke angsten in mijne ziel veroorzaakten, die God alleen kende.

Tot wegneming ervan leidde mij de Heere in genade tot het lezen van Mr. Schudders boeken, waar de merktekenen van die zonde worden opgegeven. Daarop toonde God aan mijn wantrouwend hart, door een klare ontdekking aan mijn ziel, dat ik die zonde niet gedaan had en verzekerde mij alzo dat, hoewel mijn zonden groot waren, zij nochtans vergeeflijk waren; hetwelk mij de middelen blijmoediger deed gebruiken, tot welke Hij mij leidde. Zo was er een grote last van mijn ziel genomen tot lof en prijs des Heeren. Hoewel ik geen genade in mijn hart vond, noch ontdekking van Gods liefde aan mijn ziel, nochtans, daar er maar een mogelijkheid bestond, zo was er voor mij een grond van troost, waarvan ik te voren meende te zullen uitgesloten te zijn. Evenwel bleef ik vrezen, dat ik niet een was van die bijzondere, voor welke Christus gestorven was.

Hoe meer ik in mijn hart zag, hoe meer ik van de zonde en van de Satan zag, hetwelk mij de moed benam enige hoop te hebben, dat de Heere zulk een slechte zondares zou aannemen, die zulke zondige gedachten bezat.

Ook dacht ik, hoe klein het getal was van degenen, die zalig zouden worden, in vergelijking van de anderen, en vreesde dat mijn berouw te klein was bij hetgeen in het Evangelie vereist wordt. Wat aangaat het geloof, zo kon ik niet de geringste mate daarvan in mijn ziel vinden, en meer andere moed benemende gedachten. Maar als ik met vrees en twijfelingen ontsteld was, bracht de Heere enige stralen van Zijn verzoend aangezicht in mij toen ik las in Mr. Schudders dagelijkse wandel van een Christen, hetwelk mij de Heers toepaste, en bracht zo grote vreugde en troost in mijn ziel, die noch mijn tong, noch mijn pen kon uitdrukken. Maar deze blijdschap duurde niet lang, want ik verloor weldra het reine gevoel daarvan; nochtans was de gedachtenis daaraan mij te alle tijde zoet. Kort daarop keerden al mijn vorige vrezen vers op in mijn hart; nochtans had ik een deur van hoop geopend, dat, als God het goed voor mij keurt, Hij zou wederkeren en vernieuwen het klaar gezicht van Zijn bijzondere gunst aan mij; en dit was, toen ik omtrent zestien jaar oud was.

Daarna oefende mij de Heere door verschillende handelingen. Want twee jaren lang was ik door Gods voorzienigheid op een plaats, daar ik zeer zelden krachtig hoorde preken, en weinig genot ten goede van mijne ziel, dan hetgeen mij de Heere gaf in het gebruik van bijzondere middelen. Maar Zijn kracht en overvloedige genade werd toen veel door mij genoten; want al had ik weinig troost, dan deed de Heers mij nochtans gedurig van Hem afhangen, en mijn bevreesdheid was destijds minder dan te voren, toen ik meer hulpmiddelen had; zo genadig was de Heere om mij levendig te houden in een tijd van hongersnood.

Daarna mocht ik door Gods goedheid soms onder de prediking zijn van den leraar Mr. Batsman van Ockingam, die gekroond was met de bekering, versterking en opbouw van vele zielen; onder zijn prediking gaf mij de Heers zulke zegen dat ik zelden zonder troost van hem weg ging; ofschoon ik hem kwam horen met veel twijfelingen in mijn gemoed, zo bestuurde nochtans de Heere hem zo, alsof zijn preken alleen voor mij bedoeld waren en hij ten volle kennis had van den gehele staat van mijn ziel.

Soms leidde mij de Heere tot enige ondersteunende beloften, waarop ik leunde, maar die beloften, welke den gelovigen gedaan waren, durfde ik mij niet toepassen, vrezende dat ik er geen deel aan had.

De belofte, Spreuken 28:13: *Die zijn zonden belijdt en laat, zal barmhartigheid vinden*, en de belofte welke staat in 1 Johannes 2:1 en 2 *Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus de rechtvaardige, en Hij is de verzoening van onze zonden, en niet alleen van de onze, maar ook van de zonden der gehele wereld.*

1 Johannes 1:9 *Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ze ons vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.*

En dan de nodiging: Jesaja 55:1 *O, alle gij dorstigen! Komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs, beide wijn en melk, enz.*

Al die plaatsen heeft God de Heere mij menigmaal tot een steunsel doen zijn, en het een of ander middel zo aan mij gezegend, dat ik bewaard werd van in zulk een schrik te zinken en te vallen, gelijk vele van Gods kinderen somtijds in vallen.

Maar mijn vrezes en twijfelingen waren zo menigvuldig, dat mijn troost nooit lang duurde; verborg de Heere Zijn aangezicht, ik was ontroerd. Niet langer dan ik sterkte gevoelde, kon ik geloven dat de Heere mijn ziel ooit barmhartig zou zijn. Het gevoel van erfzonde en dadelijke overtredingen in hare vuilheid en schuld, deden mijn vrees op mijne ziel blijven en mijn geloof, indien ik geloof had, scheen toen zeer zwak. Ik durfde toen niet zeggen: *Heere, vermeerder mijn geloof*, maar kon ernstig roepen, *Heere, werk in mij het geloof*; ik vond veel traagheid en dovigheid, velerlei aftrekkingen in de plichten, zodat God mij voor eeuwig van zich had mogen onttrekken: nochtans niettegenstaande al mijn oneffen wandelingen voor God, zo behaagde het Hem genadiglijk Zijn barmhartigheid aan mijn ziel te openbaren.

Toen mij dergelijke zwakheden overvielen, dat ik dacht dat snel mijn leven zou eindigen, zo verkeerde ik in grote vrees, overmits ik in het eerst ontdekte dat mijn hart zonk, verleende mij de Heere nochtans zo veel vrijmoedigheid, dat ik mijne ziel voor Hem uitstortte, begerende van Hem sterkte en ondersteuning, om mij te buigen onder Zijn handelingen. En de Heere beantwoordde genadiglijk mijn gebeden, terwijl al mijn vorige twijfelingen en angsten werden opgeheven, na de tijd van die gevaarlijke zielsziekte; want de Heere klaarde mijn bliken van zaligheid op, en gaf mij zo veel troost bij de herinnering aan mijn dood, als ik nooit te voren in mijn leven gehad heb.

In deze beproevingen van 's Heeren liefde heb ik steeds ondervonden, wanneer ik in de grootste verzekerdheid was en toch de meeste hulp van boven behoefde, zodat ik in die tijden meende, dat ik Gods liefde jegens mijn ziel nooit meer in twijfel zou trekken. Maar ik heb het door droeve ervaring anders bevonden; want toen die indrukken voorbij waren, was ik gereed, alles omtrent mijn arme ziel in twijfel te trekken. Menigmaal deed het mij denken aan hetgeen Salomo ten laste werd gelegd, dat hij den Heere vergat, die hem tweemaal verschenen was. Ik vond het de zwaarste zaak der wereld te geloven; maar deze wankelende staat kon mijn ziel niet voldoen; want daar de Heere mij soms een vonk van Zijn liefde gaf, zo deed mij dat verlangen naar voller

genieting daarvan; zodat ik met een rusteloos ongeduld uitging om te bidden, ten einde de Heere dat ongelovig hart van mij wilde nemen, hetwelk Hem onteerde en mij verhinderde die vrede te genieten, welke de Heere aan Zijn volk schenkt.

Mijn hart in die stemming gebracht zijnde, zo was ik gewilliger dan ooit te voren, om mijn staat aan enige geestelijke vrienden bekend te maken, van dewelke ik verzocht dat zij onpartijdig met mij zouden handelen bij het openleggen van mijn gehele zielsstaat, hoeverre mij de Heere vervoerd had en waar ik bleef staan; en telkens als er nieuwe tegenwerpingen opkwamen, trachtte ik voldoening aan te brengen; want ik was overtuigd dat ik mij te veel schade gedaan had, door mijn staat niet vroeger bekend te maken aan enigen die mij raad konden geven.

Ik ondervond dat de Heere deze wijze van mijn staat open te leggen, zo zegende, dat mijn hoop en geloof meer versterkt, en mijn bevreesdheid geweerd werd. Voorts vond ik het grootste goed en ontving den meeste troost door het horen van zulke preken en het lezen van zodanige boeken, die nauw op het geweten kwamen en iemands staat het meest beproefden. Tevoren had ik veel vrees of ik wel een uitverkorene zou wezen; maar de Heere gaf mij te onderzoeken in mijn hart, of ik die genade van Zijn Geest niet in mij gewerkt vond, die niemand dan Zijn uitverkorenen konden hebben.

Bij de nauwste onderzoekingen van mijn hart geliefde de Heere na vele jaren van vreezen, aan mijn ziel te ontdekken dat er in mijn hart, wil en genegenheid een verandering was gewrocht, niet tegenstaande de overblijfsels van de zonde en de verdorvenheid, die mij steeds omringden; verzekerd zijnde, dat, *die dit goede werk in mij begonnen had, het niet onvolmaakt zou laten tot de dag van Jezus Christus*, en daarbij paste de Heere mij verscheidene beloften toe, tot versterking van mijn geloof; te weten:

die het eeuwig verbond voorstellen, 2 Sam.23:5,

de eeuwige liefde Gods, Jer.31:3, Joh.11:13,

de zekerheid van de grond, 2 Tim.1:13,

de zekerheid der beloften, 2 Cor.1:20,

dat ze allen in Christus ja en amen zijn, en dat Gods kinderen het eeuwige leven beloofd is en dat niemand machtig zal zijn, hen uit Christus handen te rukken, Joh.10:28.

Toen behaagde het de Heere, mij vele jaren te ondersteunen en te leiden, tot dat ik mijn voet gezet had op *een Rots die mij te hoog was*, van welke ik hoop nooit af te vallen. En nu is mijn hartsbegeerte, die mate van hoop en troost, welke de Heere mij ooit gegeven heeft, toe te schrijven aan de Heerlijkheid van Zijn genade, die mij in Zijn Geliefde aangenomen heeft, wat zo'n grote weldaad is, dat ik daarvoor nooit dankbaar genoeg kan wezen, noch wandelen gelijk het mij betaamt. Ik weet, als ik in mijn hart zie, dat daar stof is van vreezen, dat mij de Heere de invloeden van Zijn troost zal onttrekken, maar dan steun ik op de vrije genade in Christus, verwachtende de vervulling van Zijn beloften, Romeinen 6:14 *De zonde zal over u niet heersen, want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade*. En Ezechiël 36:25 *Dat gij rein water op mij zal sprengen, en mij een nieuw hart geven, en een nieuwe geest in 't binnenste van mij stellen; dat Hij mijn stenen hart zal wegnemen, en mij een*

vlezen hart geven, verzekerd zijnde, dat mij de Heere in Zijne kracht zal bewaren door 't geloof tot zaligheid.

En nu, opdat ik al die genade des Geestes in mij versterkt en vermeerderd moge vinden, welke ik gedurig nodig heb, zo is de begeerte van mijn ziel het Avondmaal van de Heere deelachtig te mogen zijn, waartoe ik alleen door het bloed van Christus recht heb.

Deze bijzondere verklaring gaf deze vrome, edele vrouw van Gods genadige handelwijze met haar. Omdat het Heilig Avondmaal niet bediend werd in de parochie, waar zij woonde, en zij zeer begerig was om die grote instelling onder een zuivere wijze van bediening te genieten, zo zond zij dit voorgaande verhaal aan ds. Harris, die haar ten Avondmaal liet in de openlijke vergadering in welk hij het bediende.

Laat ons nu ook opmerken, aangaande een brief die ds. Harris aan een vriend schreef, over deze vrome vrouw.

Acht het (zegt hij) geen verloren tijd, dit verhaal eens goed te lezen. Het is van een begenadigde vrouw, bij een ernstige gelegenheid, als zij rekenschap van zich gaf om tot des Heeren Avondmaal toegelaten te worden. De uitdrukking is eenvoudig, maar vol onderrichting; ik verander daarin niets. Alleen merk ik aan, de personen daarin voorkomende, als:

1. God.
2. De Satan.
3. De mens.

Welke alle waardige stof voor uwe gedachten geven.

Eerst in de Satan ziet u zijn gewone weg en wijze van verzoeken; zijn eerste aanval is al het licht dat in de ziel gelaten is uit te blussen, en alle gedachten van een Godheid weg te nemen, opdat alzo geen plaats voor God gelaten wordt. Indien dat niet kan door het soms spreken van het geweten, zo is zijn volgende werk de zaak in twijfel te trekken, of er zulk een wezen is als God, zulk een ding als de ziel, zulk een boek als de Bijbel, zulk een plaats als de Hemel of Hel. En als hij zo'n besluit van de ziel niet verkrijgt, zo is de vraag in de derde plaats, hoe hij de zdanige God voorstelt.

Vooreerst, terwijl u in uw natuurlijke staat zijt, zo vertoont hij (namelijk de duivel) God enkel barmhartig, en als u onder de genade zijt, als enkel wraak en toorn. Daar was geen plaats voor vrees, en hier is geen plaats voor hoop; daar was de zonde een zaak, die niet in aanmerking komt en waar God geen acht op slaat, en hier is de zonde onvergeeflijk en boven Gods barmhartigheid; in beide omstandigheden zoekt hij het geloof te vernielen, dáár in dreigementen, hier in beloften. In de eerste staat moet u nooit toegeven in wanhoop, nee, smaadt hem, die uw geloof eens in twijfel trekt, en dat zonder de minste twijfeling: *hoe! uw Maker niet geloven met uw gehele ziel? hoe! eens te twijfelen of achterdocht van Hem te hebben? ik smaadt hem, de boze vijand, die zo zal zeggen.*

Aan de andere kant, 'als u eens bekeerd zijt, wat hebt u dan te doen met het verbond der genade en des vredes? Dat is brood voor kinderen en niet voor honden,

geveinsden, voor zulken, die tegen de Heilige Geest gezondigd hebben, gelijk u gedaan hebt; en hiermede houdt hij de ziel een tijd lang op, en vaak hervat hij zijn aanvallen en vernieuwt zijn ondervraging aldus: behoort u onder de belofte? u een gelovige? kunt u zeggen dat u geloof hebt? misschien durft u het niet loochenen, maar wat doet dat tot de zaak? u durft het niet bevestigen, hoewel partijdig genoeg voor uzelf; wees van mij geraden, die graag rechtuit spreekt: laat uw vals hart en die zachte leraars u niet ten verderve bedriegen.' Aldus gaat de Duivel met den mens op en neer, voor en na, en hoewel hij soms verandert en nieuwe wegen vindt, zo leidt hij hier meestal zijn gewone weg, en dit is de eerste partij hier genoemd.

Nu in de tweede plaats, wat doet God? Men moet toestaan, dat Hij deze helse schrobbers Zijn koper laat schuren, en de vaten ter eer tot des meesters gebruik bekwaam maken; en zij, ingenomen met hun ambt, verwakkeren zich en bepleisteren deze vaten, maar maken ze echter zo vuil en lelijk, als zij kunnen. Maar als zij hun werk gedaan hebben, dan neemt God Zijn koper uit hun handen, tot hun grote droefheid. Intussen gaat God voort met de verzoeken, en ondersteunt in dit alles Zijn arme dienaars; de ene keer onmiddellijk met Zijn eigen hand, voortbrengende hun verzoeken; schietende in hun zielen enige flikkeringen van troost; te binnen brengende enige beloften, om zeker te zijn; gevende hen enige heimelijke hoop; de andere keer onmiddellijk door mensen en andere middelen. Soms leidt Hij hun tot een bijzonder boek of traktaat, hetwelk hun geval beschrijft, en zo houdt Hij voor het tegenwoordige ziel en leven samen; soms zendt Hij een uitlegger, die van hun ellende zal ophalen, en hen hun ellende en hulpmiddel tonen; en ten laatste trekt Hij Zijn gevangene uit hun handen, zelfs dan als de Satan begint te kraaien en victorie te roepen. En deze tijd is Gods bekwame gelegenheid, en dit is gewoonlijk zo, hoewel niet altijd Gods wijze van doen.

Nu, laat ons ten derde zien op hen die verzocht worden; wat doet hij (de mens)? Hij blijft dikwijls steken in de geboorte, onwijze die hij is. Zijn eerste werk is, de raad van de duivel op te volgen, te belijden en: voor eeuwig beschaamd te zijn? de duivel is hem waarachtig en hij wil aan de duivel waarachtig zijn, en niet wijken; hij gaat zwanger met een beklaglijke last van zonde, schuld en schrik; maar, zo u uzelf liefhebt (zegt de duivel), behoud uw eigen raad, vertrouw noch God, noch den mens. Maar als de predikant hem perst tot een belijdenis, en hij niet langer in kan houden, zo komt hij al zachtjes en zoetjes voort.

Eerst doet hij veel aanbiedingen, hij gaat en komt, hij wil iets zeggen, en doet het toch ongaarne, hij begint van ver af en dan houdt hij op, en begint wederom, en dan houdt hij wederom op.

Dan neemt hij een andere dag, en komt weer met het voornemen om alles uit te zeggen, en als hij tot zijn vriend komt, zo is alles voor het tegenwoordige gerust en de benauwdheid is over; of anders, zo hij nog in de pijn ligt, zo druipt er iets uit; maar het slechtste houdt hij achter.

En zo is hij een weinig beter, omdat hij niet dadelijk te gronde gaat; of, indien hij alles uitspreekt, zo is er nog een andere herinnering in de weg: hoe kan ik zeggen of diens getuigenis waar is of niet, daar zijn oordeel en genegenheid omtrent mij ten goede is. Hij toont mij beloften, maar weet hij of die beloften mij toebehoren? Hij spreekt van een Christus, maar wat is dat voor mij, indien Hij de mijne niet is? Hij spreekt van geloven, zien is geloven? Het is een onredelijkheid te vertrouwen op een anders goedheid, als ik zelf geen goedheid heb: barmhartigheid te geloven, als ik de toorn voel? Zal ik mijn eigen ogen niet geloven?

En zo, na tal van preken, sacramenten, en samenspraken zwerft de arme ziel, en vindt rust, noch voldoening, totdat het de Heere gelieft hem te brengen tot de volgende dingen:

1. Tot een voornemen, om zich aan een vroom vriend bekend te maken en zijn gehele hart aan hem te openbaren.
2. Van alleen op Gods woord te steunen zonder verzekering van gevoelen.
3. Tot Jezus Christus zonder enige 'indiens' of 'maars', niet tegenstaande zijne eigene onwaardigheid.
4. Van op God te wachten en naar Hem te luisteren, als Hij van vrede wil spreken.

En als hij zover gebracht is, dat hij aan een gemeenschap der heiligen gehouden wil zijn, en Gods Woord wil aannemen, zonder enige verdere borg, en alles aan Christus wil schuldig zijn, al kan hij niets toebrengen en in spijt van alle ingevingen en moedbenemingen wil vast houden aan de vrede van Christus. Uitzien naar zijn vrede alleen in die weg, zeggende: *al zou Hij mij doden, zo zal ik op Hem hopen*; ik zal wachten en naar Hem luisteren; als hij (zeg ik) tot zover gekomen is, dan mag de Satan misnoegd heengaan en zijn antwoord ontvangen: *God is het die rechtvaardig maakt, wie zal verdoemen?* O, Hel waar is uw kracht! O, Dood! O, Duivel! waar is uw last en bevel

Ik heb God geen wijze van werken voor te schrijven, maar dit is de weg die Hij vaak met Zijn kinderen inslaat, en waarvan wij een voorbeeld hebben in het voorgaande verhaal.

Aangaande haar dood wil ik ook u mijn opmerkingen meedelen.

1. Ik bevind dat God met haar vroeg begonnen heeft, en haar van de aarde geroepen heeft eer zij oud was, en dat is meestal Zijn wijze van doen. Waar een vroege oogst bedoeld wordt, daar wordt een tijdige zaaitijd beloofd; zij, die bijtijds rijp worden, leven ras en snel. Zo was het met haar, die zelden na haar ingang buiten werkzaamheid was, en won zoveel tijd, in een korte tijd, als ik iemand gekend heb.
2. Ik merkte dat de dood haar niet overviel; zij stierf jaarlijks, enige jaren voor zij stierf, en zo was zij met de dood gemeenzaam geworden. Zelden heb ik iemand van haar leeftijd gekend, die minder bevreesd was bij het spreken en denken over de dood; zo goed is het bij bevinding te weten, wat het is aanvankelijk te sterven.
3. Merk ik op, hoe Gods kracht in de zwakste vaten triomfeert: het is een zaak waar ik dikwijls aan gedacht heb, dat vrome vrouwen vaak met meer vertrouwen en troost sterven dan godzalige mannen, omdat de Heere de Satan in haar vertreedt, en in deze ziel zeer uitnemend.
4. Haar lijdzaamheid was opmerkelijk in het midden van zware pijnen, die zij veel had in het kinderen voortbrengen, maar dan was haar woord: "Ik vrees geen pijnen, ik vrees mijzelf, dat ik door ongeduld mij enig kwaad woord mocht laten ontvallen." Het is een gezegende toestand, als de pijn licht schijnt en de zonde zwaar.
5. Duidelijk zag ik in haar de kracht der genade boven de natuur. Als leven en dood haar voorgelegd werden, was dit haar woord: "Ik ben ter beschikking van mijn Vader, hoewel, mij aangaande, ik eerder neig tot de dood, dan tot het leven". Daar haar genegenheden voor haar man en kinderen zeer groot waren, zo dacht men dat het laatste afscheid haar zeer zwaar zou vallen, als zij van zulke dierbare en lieve

betrekkingen zou scheiden; doch zij was zo ingenomen met de gedachte aan Christus, dat het scheen als of zij van alle betrekkingen los was.

6. Scheen zij geheel haar natuurlijke eigen te vergeten; want gevraagd zijnde dat zij haar lichaam en woorden wat sparen zou ten aanzien van haar zwakheid, zo brak zij na enig stilzwijgen aldus uit: “Zal ik om deze ellendig romp aan mijn ziel troost, en aan Jezus lof tekort doen? laat mij uw gebeden steeds genieten en God Zijn lof, ja, bidt niet alleen voor mij, maar ook met mij.” Daarop vloeide zij over van troost, en in die staat liet ik haar, daar die stroom van troost haar leidde tot de Fontein des Levens, waar de rivieren van eeuwige vreugde zijn.

Aldus leefde zij een zeer nuttig leven; aldus stierf zij een zeer vruchtbare dood. God heeft deze Zijn dienstmaagd zo behandeld, dat zij levende, stervende en na haar dood vruchtbaar zou zijn.

Alzo wil God eren, die Hem eren. *Hem zij alle eer tot in eeuwigheid.*

[....]

Vanaf het begin van haar ziekte voelde zij dat ze haast sterven zou, en haar verlangen was om ontbonden te zijn. Vaak verhaalde zij de woorden van Job: *daar rust de vermoeide van kracht*, en de woorden in het eind van de Openbaring: *Kom, Heere Jezus! ja kom haastelijk!*

Bij het naderen van haar dood, vroeg zij haar man welke beloften van zekerheid voor haar waren tot een vaste grond om op te bouwen.

Hij noemde:

Joh. 10:28 *En ik geef haar het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan, en niemand zal ze uit Mijn hand rukken.*

En Rom. 8:33, 34 Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemt? Christus is het die gestorven is, ja dat meer is, Die ook opgestaan is, die ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt. Hij voegde daarbij vers 38 en 39 Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, dewelke is in Christus Jezus, onze Heere.

Dit (zei hij) zijn beloften.

De morgen toen zij stierf verzocht zij haar man het 17e hoofdstuk van Johannes te lezen; (welk hoofdstuk ook Mr. Rollock liet voorlezen toen hij stierf). Nadat hetzelfde gelezen was, was zij vol van vreugde en drukte zich ook zo uit. Haar man en twee andere vrienden baden met haar. Toen het laatste gebed geëindigd was, zei zij: *mijn vlees en mijn hart bezwijkt.*

Haar man antwoordde haar, dat God was *de sterkte van haar hart en haar deel in eeuwigheid; Hij zou haar nooit begeven*; zij herhaalde (en dit waren de laatste woorden tegen hem) *Hij zal mij nooit begeven*. Ongeveer een uur voor zij haar geest in Gods handen opgaf waren haar laatste woorden: *Ik heb mijn loop voleindigd*; zo ontsliep zij in Jezus op 8 December 1654.

Te leven was haar Christus, te sterven haar gewin.